

Tilaisuus: Parempi Hietsu

Aika ja paikka: 16.6. klo 12-16, VM (Mariankatu 9)

Yhteenvedo käydystä keskustelusta, kirjannut Nuoran suunnittelija Anu Heinonen

MUISTIO VIRKAMIESTEN JA NUORTEN PARISSA TYÖSKENTELEVIEN RYHMÄN KESKUSTELUSTA

Valtionvarainministeriössä järjestetyn iltapäivätilaisuuden tavoitteena oli löytää keinoja lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseksi osana ministeriöiden valmistelutyötä sekä tuoda nuorten näkemyksiä ajankohtaisiin kysymyksiin. Osana tilaisuutta järjestettiin virkamiehille ja nuorten parissa työskenteleville aikuisille osio (klo 13-14), johon osallistuneet (11) edustivat ministeriöitä (VM, STM, LVM, OKM, Nuora), kuntasektoria (Helsinki, Turku, Pieksämäki) sekä järjestökenttää (Suomen Partiolaiset sekä mediakasvatuksellinen nuorisoyhdistys Curly ry). Työryhmän aluksi OKM:n edustaja Monica Melen-Paaso johdatteli aiheeseen mainitsemalla demokratiapoliittisen selonteon, jonka OM yhdessä poikkihallinnollisen demokratiaverkoston kanssa on antanut eduskunnalle keväällä 2014. Selonteon fokuksena on nimenomaan yhdenvertainen osallisuus, mistä johtuen yksi korostunut näkökulma on nuorten osallisuus ja sen vahvistaminen. Lisäksi OM on perustanut demokratia.fi –sivuston, jonka tavoitteena on lisätä kansalaisten osallistumista päätöksentekoon. Keskustelun tueksi nostettiin lisäksi esille mm. nuorisolaki (8§) sekä uudistuva kuntalaki, jotka velvoittavat nuorten kuulemiseen. Myös OKM:n nuorisotutkimusverkostolta tilaamat hallintoa tukevat tietokortit lasten ja nuorten kuulemisen tueksi mainittiin.

Kuinka edistää nuorten osallistumista? Kaksi esille nousutta konkreettista tapausesimerkkiä

Ryhmä keskusteli siitä, millaisia hyviä ja konkreettisia esimerkkejä nuorten osallistumisen edistämisestä on olemassa. Esille nostettiin erityisesti kaksi esimerkkitapausta. VM:n edustaja Maiju Laakso toi esille nuorten kuulemisen ja nuorten äänen huomioonottamisen nuorisovaltuustojen kautta (live-kuulemiset), mikä on koettu hyväksi ja niiden käyttöä tulisi harkita jo päätöksentekoprosessien varhaisissa vaiheissa. Pieksämäen edustaja nosti esille kaupungin positiiviset kokemukset Allianssin kehittämästä nuorten ja päättäjien keskustelutilaisuusmallista (peruspalveluiden arviointiryhmät, PPA). Mallin mukaisesti nuoret arvioivat vuosittain kunnan peruspalveluja ja järjestötoimintaan liittyviä seikkoja, minkä myötä tavoitteena on kehittää palveluita yhdessä päättäjien ja poliitikkojen kanssa eteenpäin. Erityisesti kaupungin virkamiehet ovat olleet positiivisesti yllättyneitä siitä, kuinka fiksuja näkemyksiä ja näkökulmia nuorilla on eri aihepiireihin liittyen.

Kuntien ja ministeriöiden vaihtelevat ja eri toteutusvaiheissa olevat käytänteet

Todettiin, että kunnissa esim. nuoriso- ja lastenparlamenttitoiminnan toteutus on eri vaiheissa ja itse toteutusmallit poikkeavat toisistaan (Turun juuri käynnistynyt lastenparlamentti ja nuorisovaltuusto, joka valitaan vaaleilla vrs. Pieksämäen pidempiaikainen toiminta, joka perustuu enneminkin vapaaehtoisuuteen). Myös eri ministeriöissä tilanne poikkeaa toisistaan. Esim. LVM:n

edustaja totesi, että vaikka nuorisönäkökulma ei olekaan ministeriössä tapetilla, tulee se kuitenkin ottaa huomioon. Samalla tuotiin esille, ettei tietoa siitä, mistä ja miten nuoret tavoittaa, välttämättä ministeriötasolla ole olemassa. STM:n edustaja toisaalta nosti esille heidän selkeän ja fokusoidun kiinnostuksensa liittyen pienempien, tukea tarvitsevien ryhmien aktivoimiseen ja osallisuuden edistämiseen.

Löytävätkö nuoret ministeriön? Huomioiko päätöksentekoprosessi osallistuvan nuorten äänen?

STM:n puheenvuorossa nostettiin esiin kysymys, kuinka nuoret saataisiin löytämään ministeriöt. Ryhmässä käydyssä keskustelussa nousi esille, että tietoa kyllä löytyy ja on saatavilla niille lapsille, nuorille ja aikuisille, jotka ovat aktiivisia ja asialle vihkiytyneitä. Ongelmallisempi kysymys on se, kuinka tavoittaa ne nuoret ja niiden mielipiteet, jotka eivät ole aktiivisia. Samanaikaisesti toisaalta toinen merkittävä kysymys liittyy siihen, kuinka nuorisoryhmä pystyy vaikuttamaan mahdollisten virallisten vaikuttamismekanismien (kannanotot, lausunnot) lisäksi. Esteinä vaikuttamiselle nähtiin toisaalta olemassa olevat valtionhallinnon traditiot, jotka eivät ole avoimia sekä toisaalta poliittinen ohjausjärjestelmä, jonka osana kansalaisten vaikuttamismahdollisuudet voidaan nähdä vähäisinä. Olisikin oleellista pohtia, kuinka ministeriöt voisivat vaikuttaa näiden esteiden poistamiseen, ja mihin suuntaan ministeriöiden toimintakulttuurien tulisi muuttua. Tähän liittyen nousi esille se, kuinka itse päätöksenteko ei loppujen lopuksi välttämättä huomioi osallistuvan nuoren ääntä.

Avauksia jatkokehittelylle

Työryhmäkeskustelun pohjalta osallistujat kuulivat, minkälaisia hyviä käytänteitä nuorten osallistumisesta ennen kaikkea kuntatasolla on olemassa. Samalla kuitenkin tilaisuus herätti keskustelua tiedon välittämiseen liittyvistä kehittämistarpeista, minkä tuloksena pohdittiin mm. sitä, miten nuoret löytävät ministeriöt ja toisaalta, miten ministeriöt löytävät nuoret. Tässä yhteydessä nousi esille yhteistyön merkitys avoin hallinto -verkoston sekä OM:n demokratia.fi -sivustojen kanssa. Kyseinen OM:n sivusto sai positiivista palautetta ja sivuston edelleen kehittämiseksi pohdittiin, voisiko niille liittää nuorille suunnattuja linkkejä ja toisaalta voisiko sivuja kehittää elämäntapaajattelun mukaisesti eri ikäryhmät huomioiden. Samalla pohdittiin, pitäisikö ylipäänsä nuoret nähdä omana alle 29-vuotiaiden erityisryhmänä vai onko ennemminkin niin, että nuorten joukossa on erityisryhmiä.

Lisäksi pohdittiin mm. sitä, mikä voisi olla Nuoran ja tietoanuorista.fi -sivuston rooli tiedon välittäjänä liittyen mm. nuorten potentiaaliin yhteydenottoryhmiin sekä valtion hallinnon eri sektoreiden tiedon välittämiseen. Lisäksi tuotiin esille Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus Koordinaatin ylläpitämät nuorteneelama.fi -sivusto.

Työryhmään osallistuneet saivat kotitehtäväksi paneutua nuorisotutkimusverkoston laatimien hallintoa tukeviin tietokortteihin lasten ja nuorten kuulemisen tueksi. Lisäksi Pieksämäen ja Turun kuntasektorin kokemusten perusteella päätettiin pohtia edelleen, kuinka paikallisella tason kohdistettujen PPA-kuulemisten tulosten lisäksi randomkuulemiset, joista esimerkkinä toimivat Nuoran Nuorisobarometrit, voisi linkittää ja edelleen kehittää eteenpäin.